

SZERKESZTŐI IRODA:

Balmaz-utca végén a (Máriaffy-ház) borsó a lap szel-
lemi részét illető közlemények címzendei.

AZ ELLENZÉK ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Éves 16 frt. v. 32 korona. (Negyed éves 4 frt. v. 8 korona.
8 frt. v. 16 korona. 1 hónap 1 frt. 50 kr. v. 3 korona.)

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK.

Telefon sz. 9.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Telefon sz. 9.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belkőzp-utca 33-ik szám.

Egy négyszög centiméternyi ter 4 kr. Gyárosok, kereskedők
és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora 1 frt.
Helygilet-ek minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 frt.

Nyitási díj: 1000.

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

A név jelentősége.

A székes főváros tegnap Haber-
bert polgármesternek választotta meg
alkalommal az új polgármester
nemet vett föl. Azt hallom, hogy
a névmagyarosítás egy nagy mé-
ny országos akciónak válik kezdő
pontjává. Hogy központi szervvel egy
bizottság alakítottatik, melynek feladata a
magyarosítás a haza egész terü-
lén népszerűsíteni, előmozdítani és
szorgosítani.

Örvendek meglepetéssel fogadom
a hírt. Sajnálom, hogy eddig nem
kértem: kár volna, ha most abban ma-
nára. Kellő szervezet és jóra való agi-
rási nélkül siker nincs. Itt-ott föl-
ad egy-egy forrás magától is; de
elegendő vizet akarunk az élet ösz-
vességére: akkor vagy rend-
es vizvezeték, vagy bővizű arté-
kútról kell gondoskodni.

Az erkölcsi szükségletnek sincs
másként törvénye. Rendszeres háló-
zat kell ide is, miként a vízvezeték-
nél, hogy a vezető csatornákon az esz-
életnedvei átömöljenek a közfel-
gyűjtő medencéjébe. És törö-
k készülék kell ide is, mint az ar-
téz kútakhoz, mely képes legyen át-
adni egy közömbösség palaréte-
gét, mint az ellenállás sziklafalán.

Mindaddig, míg csak szórnyosan
nyomnak föl a névmagyarosítás apró
erőit: a mozgalom csekély érdek-
ességét támaszt és a siker jelentősége
szűkül. De ha egyszer át megy a
tudatba azon igazság, hogy a név-
érték van az érdekek képző-
észtékénél: akkor mindazon polgár, kinek
ambíciója súlyt helyez saját
név mivoltára, tömegesen fogja
névénél jó magyar-névvel fölele-
síteni.

Sok mulasztás terheli a kormá-
nyot ezen a téren. Milyen egyszerű
mód lett volna az állami kinevezések-
hez azt az óhajást fűzni, hogy a fo-
nyadó magyar nevet vegyen föl.
Ugyanezt tehette volna az állam minden
állalatoknál, melyekkel érintkezésbe
lép és viszonyba lépett. Folytathatta
volna, de már nem csak óhajó mó-
d, hanem feltétlenül szabva a címek
és nemességek adományozásánál.

Eljárását megkoronázhatta volna
a tegnap beterjesztett törvényjavaslat-
tal a helynevekről. Csakhogy nem olyan
titakár-betakar, akarnám is, nem is

félénkséggel, hanem magyaros ószin-
teséggel kimondva, hogy minden köz-
sége csak magyar neve lehet és a
ki ezt nem respektálja a címzéséknél,
annak levelét nem szállítja a posta és
a melyik okmány más nevet használ,
annak közhitelessége megszűnik.

Nincsen olyan erkölcsi törvény,
mely a magyar államtól megkövetel-
hesse, hogy helynévszótárát a Her-
manstadt, Güns, Kronstadt, Groswar-
dein, Klausenburg, Pressburg nevekké
össze-vissza zavarja, mikor azoknak hi-
vatalos neve Szeben, Kőszeg, Brassó,
Nagyvárad, Kolozsvár, Pozsony. A pacz-
kázásnak nem mindennapi példája, mi-
kor az erdélyre szíves laposkák kö-
vetkezetes inpertinenciával Budapestet
Ofen-Pesthnek írják.

A meginduló mozgalom célja nem
több és nem kevesebb, mint hozzájár-
ulni a magyar államépítési művészet.
Nem mondok, hogy a névmagyarosi-
tás épenséggel oszlopot vagy bolto-
zatot jelent az épületben, de szükség-
képpen hozzátartozik a dekoratívkat-
részekhez és a mű stíluszerű befejezé-
séhez.

Tehát nem állítom, hogy a Grosz,
Klein, Grün, Roth, Blau, Weisz, Schwarz
ruha alatt nem doboghat jó magyar
szív. De azt tartom, hogy ezen nevek
fölcserélése a legkevesebb áldozat, mit a
fajszeregetnek hozhatunk.

Sokszor hallom: apám is jó ma-
gyar volt a német névvel; én is az
vagyok; a fiam is az lesz. Nem gon-
dolják meg, hogy az idegen név még-
is csak fölt — jól megértendő: nem
szenny. Isten mentse! hanem csak
fölt, mely elütő színekkel van össze-
tette a nyelv és fajbeli tisztaság szö-
vetén.

Miért ne legyen az a szövet tel-
jesen magyar? Miért ne viselje min-
den szál, minden fonat, minden alak
és minden rajz a mi színeinket?

Nem a történeti címerek színei-
ről beszélek. Senki sem kívánja, hogy
a Weinkheimok, Dógenfeldek, Festetic-
hek szöttéppék azokat a történelmi
szálakat, melyekkel az idő jóformán a
nemzeti címert is átszötte. Én a tö-
megszínekről beszélek. Ezekről kívánom
én, hogy váltsanak magyar színt. Azt
szeretném, hogy az általános nagy nem-
zeti stílusnak harmoniáját ne zavarják
meg idegen formák és idegen vonások.

Köztapasztalat, hogy az egyén mi-

voltára a névnek is van kötelező ereje.
Más fogalmakat kötünk a Bandi név-
hez, mint az Endréhez, a Miskához,
mint a Mihályhoz, a Bóskához, mint
az Erzsébethez. Ezek a fogalmak, ha
nem is hatnak átalakítólag a névvisé-
lőre, de bizonyos etikai határok közé
ékelik a pozícióját. A befolyás viszo-
nos és kölcsönös. A gyermek termé-
szetében korán megnyílik az egyén
jellemére. A játszótársak alkalmazkodnak
ehhez a jellemcsírához és vagy János-
nak nevezik őt, vagy Jancsinak azon-
mérték szerint, a mint Jánosban az
akarati ereje, vagy Jancsiban a kedély
játszósága nyilvánult.

Igy ad a név jelentőséget a
jellemnek és a jellemnek a név.

Ez a viszonyosság nemzeti jelentő-
sége emelkedik a családneveknél. Az
idegen név állandó, mindennapos em-
lékeztetés az idegen származásra. Vagy
azt jelenti, hogy viselője jobb a töb-
binél, mert önként beolvadt — vagy
azt, hogy rosszabb, mert nem eredeti.
Mindenképpen megkülönböztetés. Már
pedig minden megkülönböztetés aka-
dálya az egységnek.

A ki tehát komoly híve a nem-
zeti, nyelvi és érzelmi egységnek, az
nem fog ragaszkodni olyan családi név-
hez, mely a teljes és tökéletes egybe-
olvadást zavarja és hátráltatja.

Bartha Miklós.

Politikai hír.

Szapáry és Bánffy. Bánffy újból csa-
tasorba állította a persionatus generalist, Szapá-
ryt. Véleményünket erről a reaktíválárról
elmondottuk. Annak okát nem tudjuk. De
ki tudnánk békülni azzal, ha Bánffy br. Szapá-
ry reaktíválásával egyidejűleg, az utóbbi
közéleti erkölcs-tanából is reaktíválna egy té-
tel. Azt, t. i., hogy a személyes bosszu ki-
elégítését keresni a politikai harcban; nem
illemos dolog. Szapáry Gyula minden hibái
és tévedései mellett, igen érdekes bizonyi-
tást adta ebbeli felfogásának az általa ve-
zetett 1892-iki téli választásoknál. Nem volt
ugyanis Szapárynak kegyetlenebb politikai
ellenfele, mint Ugron Gábor, a ki még sze-
mélyében is kérelmetlenül támadta a poli-
tikai élet ez odysseusát. Am azért Szapáry
még csak nem is próbálta megakadályozni
azt, hogy Ugron mandátumot kapjon, a mint
az 1892-ben két helyen egyhangulag
választották meg Ugront képviselőül. Így
járt el Szapáry az ő ádáz ellenségével szem-

ben. Bánffy pedig még bukása után is ül-
dözteti Ugront saját kopói által, valósággal
kéjeleg a feletti örömeiben, hogy az Ugron
pártot megsemmisítette. E téren tanulhatna
Szapárytól.

A kath. autonómiai kongres- szus.

Budapest, nov. 11.

Ma nyitott meg a katolikus autonó-
miát szervező kongresszus.

A kongresszust megelőzőleg délelőtt 10
órákor „Veni Sancte” és szent mise volt az
egyetemi templomban, melyre a kongresszus
egyházi és világi tagjai nagy számban jelen-
tek meg.

Noha csak 11 órára volt kitűzve a
kongresszus, a félórával előbb megtelt a
főrendiház ülésterme képviselőkkel, a karza-
tokat pedig nagy közönség foglalta el. Hosz-
szú kocsisorban vonultak föl az egyházi és
világi notabilitások, kiknek nagy nezőközön-
ségük akadt.

A főrendiház ülésterme festői képet
nyújtott, tarka egyvelegben sorakoztak egy-
más mellé a bíbor és a lilaszínű reverendák,
a fekete talár, a csornai prépost fehér színtű
ruhája, a különböző színű papi övek s a vi-
lági képviselők fekete szalon ruhája.

Az egyesült kongresszusi tagok nagy
csoportokat képezve, beszéltek meg a kong-
resszus teendőit és kilátásait. A csoportokban
ott láttuk a politikai élet ismert alakjait is:
Apponyit, Horánszkyt, Szapáryt Gyulát, Zichy
Nándort stb. később megjelent Ugron Gábor is.

A püspöki kar tagjai közül megjelentek:
Vasváry Kólos és Schlauch Lőrincz bíborosok,
Samassa József, Császka György érsekek,
Hornig br., Desewffy, Bende, Vály János,
Steiner, Bucics, Szencsényi, Hettyey, Maj-
láth, Ivánkovich püspökök és Fehér Ipoly,
főpáti; a premonstreiteket Kunz Adolf, pre-
látus, ciszterciákat Vajda Ödön zirczi apát
a kegyesrendiek pedig Frank Ferencz tar-
tományi főnök képviselte.

Pontban 11 órákor Vasváry Kólos bíbo-
ros-hercegprímás elfoglalta az elnöki emel-
vényt és elmondotta megnyitóbeszédét, melyet
több ízben szakított fölbe a helyeslés szava.

Azután a hercegprímás a emja a je-
lenlétre hozzájárulásával kijelölté a három
korjegyzőt, kiknek egyike az egyházi rendhez
tartozik, a másik kettő pedig a világiakból
való. Egyházi korjegyzőnek a primás dr.
Prohászka Ottokárt, világi korjegyzőket Zichy
Aladár grófot és Latinovics Gézát ajánlotta.
Mivel azonban Prohászka nem jelent meg,
dr. Dudek János foglalta el helyét.

Ezután az elnöki hercegprímás meg-
tette az ajánlást az igazoló bizottság tagjaira
nézve. A hattagú igazoló bizottság tagjaiul:
Schlauch Lőrincz bíborost, dr. Rajner Lajos
kanonokot, Bathányi Iván gróf, dr. Günther
Antal ügyvédet, Sályi Gyula orsz. képvise-
lőt és Lubrich Ágost egyet. tanárt. A kijelöl-
ést a gyűlés egyhangulag magáévá tette, a
hercegprímás pedig felszólította az igazoló

bizottságot, hogy a szomszédos teremben ala-
kuljanak meg, minek tartamára a gyűlést fel-
függesszi.

Röviddel utóbb a hercegprímás újból
megnyitván az ülést, Schlauch Lőrincz bíbo-
ros, mint az igazoló bizottság megválasztott
elnöke, felkérte a kongresszus tagjait, hogy
mutassák be a bizottságnál a megbízólevelei-
ket és egyúttal közöljék a bizottsággal la-
kásukat.

Az elnöklő hercegprímás jelenté, hogy
néhány kongresszusi képviselő mandátuma
ellen panaszok adtak be a egy lemondás is
bejelentett. Ezeket át fogja tenni az iga-
zózó bizottsághoz. A többi lemondásokat csak
a ház megalakulása után lehet tárgyalás alá
venni.

Az igazoló bizottság jelentését a hol-
napután tartandó ülésen fogja a kongresszus
előterjeszteti.

Ez ülésen fogják megválasztani a kon-
gresszus világi alelnökét, továbbá megválaszt-
ják a végleges jegyzői kart: egy egyházi és
két világi jegyzőt.

Zichy Nándor gr. indítványozza, hogy
a szombati ülésen válasszák meg a huszon-
hét tagú albizottságot is, melynek feladata
az 1871-iki laboratórium felülvizsgálata.

A kongresszus az indítványt elfogadja.
Ülés vége 1/12 órákor.

Legközelebbi ülés szombaton délelőtt 11
órákor.

Vidék.

A marostordamegyei ált. tanfőnöki XX ik
közgyűlése.

A tordamegyei ált. tanfőnöki f. hó
10-én tartotta meg M.-Vásárhelyt rendes
közgyűlést a vármegyei házi diszteremben.

A szokatlan nagy számban megjelent
tanfőnöki zsűfőlési megüjtötte a diszter-
met. A hallgatóság sorában ott láttuk a vár-
megyei derék tanfőnöki elnökét Mikó Ár-
pád főispánt és Decey Zoltán alispánt, a kik
a szónyegen forgó kérdésekhez is hozzá szó-
lhattak.

A közgyűlés Nemes Ödön hatalmas
megnyitójával vette kezdetét, a melynek ke-
retében méltatta ő Felsőegyezségi adomá-
nyát: a tiz szobrot; továbbá pedig a szö-
cializmus veszedelmét festette s reményét
fejezte ki az iránt, hogy a magyar tanfő-
noki soha sem fogja hazáját megtagadni.

A megnyitót követően, a tanfőnöki elnök
nyilvánította a Felsőegyezségi hódoló felirat
intézkése határozatát el a nemzeti ajándék-
ért. Följegyzésre méltó mozzanata volt az el-
nöki megnyitó hatásának az is, hogy az
egyik falusi tanfőnök tiltakozott azon vád el-
len, miúta a magyar tanfőnoki a szocializmus
szájoja alá szegődött volna, mert az, ha
ilyen sorak közt állatának, az összes tanfő-
noki megvetésére és soraik közül való ki-
közlítésre méltó; bár igaz, hogy anyagi
gondokkal küzd és küzdött a magyar tanfő-
noki, de hazáját nem tagadta meg és ezt
nem is fogja tenni soha.

gyar irodalmunkban az örvény nyelv elsa-
játására szükséges eszközökkel mai napig is
megtöltöztük. Huszonegyévet ezelőtt Verthá-
nesz Jakutján velencei mechtárista atya
és Vasadi Gyula brassói tanár szerkesztésé-
ben megjelent ugyan egy Ollendorf H. G.
módszere alapján írt, magyar előadású „Gya-
korlati örmény-nyelvtan”, de az, minthogy
csak az új-örmény nyelvet tárgyalja és kü-
lönben hiányainál fogva is, csupán a nyelv
alapelveinek elsajátításához szolgálhatott
vázorfonallal. Ily indokok vezettek arra, hogy
közelebből megismerendő „Elméleti és gya-
korlati örmény-nyelvtan”-omat megírjam. —
Ezzel egy oyan magyar-örmény nyelvtani
kézikönyvet kívánok az e nyelv iránt érde-
klődőknek nyújtani, mely az új-örmény nyelv
részlet tárgyalása után a klasszikus ó-ör-
mény nyelv elemeivel is megismertesse az
olvasót.

Munkámat a jövő év elején szándék-
szom kiadni, azon reményben, hogy hasznát
fogják venni mindazok, kik kiváló előszere-
tetel foglalkoznak a régi és modern nyelvészet-
tel és a keleti népek történetével, valamint
azok is, kik a Kelettel kereskedelmi össze-
kötésben állnak, vagy állani óhajtanak.
Különben minket nemcsak ily szempontból
érdekelhet az örmény nyelv; megérdemli fi-
gyelmünket már csak azért is, mert a ma-
gyarok az ó-korban az örmények tözsom-
szédjai voltak s így a magyar nyelvben az
örményekével nem egy rokon elemmel is ta-
lálkozunk*) a Krisztus után való IV-ik szá-
dad óta virágzó örmény klasszikus irodalom

*) Lukács Kristóf „A magyarok őselei”
című nagy történeti munkájának I. részében
„Viszonylat a magyar nyelv és örmény nyelv
köz” cím alatt 210 oly szót sorol fel ma-
gyar és örmény nyelven, melyekben némi, f-
kép hangtani eltérések mellett is, könnyen
felismerhető a közös származás.

AZ „ELLENZÉK” TÁRGZAJA.

1897. November 12.

Néhány szó az örmény nyelvről és irodalomról.

Az örmény nyelv és felosztása. Az örmény
irodalom kultúrája, örmény és európai írók
által. Az örmény irodalom és nyelv hazánkban. —

Az örmény nyelv egyike a legrégebb
nyelveknek; Le Brun és Vilotte atyák állí-
tása szerint a vízözönnel megújult világgal
egykor. Nyelvezeink csaknem a legújabb
időkig a kölcsönvett iráni szók miatt az
iráni nyelv dialektusának tartották. Hübsch-
mann volt az első, a ki eltekintve a benne
elforduló iráni, vagy persa szóktól és kons-
tatálva, hogy a betűk változásai és egyebek
ezen azon nyelvi szabályok szerint törté-
nek, mint bármely más ind-európai nyelv-
ben, kimondotta, hogy: „A ki az örmény
nyelvet az iráni és persa nyelv ágának tartja,
olyan, mint az, ki az angolt a kölcsön-
vett román szók miatt a román nyelv egyik
ágának tekintené”. Hübschmann után má-
sik is meggyőződött arról, hogy az örmény
nyelv az ind-európai vagy nyelvcsaládnak
egyik önálló tagja.

Jellemző az örmény nyelvre nézve szó-
bösség. Nemcsak a nép jelleméből kifolyólag
híveket hit- és erkölcsi, ipar és ke-
reskedelmi műszókban, hanem a politikai ve-
szélyek különféle alakulása folytán igen sok
személyes, persza, arab, mongol és török
szó olvadt bele; számos közszeva azonban
eredeti állapotában jutott el hozzánk.

A régi örmény nyelv számos nyelvtani
alakja és jelölő kifejezése századok múltán
részt elkopott, részint feledésbe ment, a

nép sok idegen szót és szólásmódot kevert
nyelvébe, s így a közlekedési nyelv, mind-
inkább eltért a régi irodalmi nyelvtől. Ujjab
időben azonban nagy gondot kezdtek az ö-
rmény nyelvészek a nép nyelvére fordítani és
megalkotván rendszeres grammatikáját, iro-
dalmi nyelvvé emelték. E szerint ma már ó-
és új-örmény irodalmi nyelvről beszél-
hetünk.

Az új-örmény irodalmi nyelv ismét két
főreszre oszlik: keleti vagyis orosz- örmény
és nyugati vagyis török-örmény nyelvre; az
elsőbbi, melyet főleg a Kaukasusban és Orosz-
országban, továbbá Persiában és Indiában
használnak, tífiszi, — az utóbbi, melyet
Erzerumtól Európáig beszélnek, konstantiná-
polyi örmény nyelvnek is szokták ne-
vezni.

A kettő között lényeges különbség az
egybes betűk kijelölésében, a távolított esetnek
(ablatus) és az igék jelen (praesens) és vég-
zetlen mult (imperfectum) idejének egymás-
tól eltérőleg való alkotásában áll.

Mint minden népénél, úgy az örmények-
nél is azt tapasztaljuk, hogy az egyes vidé-
ken egymástól többé-kevésbé különböző
dialektusok keletkeztek, melyek közül az ere-
deti örmény nyelv formáival leginkább az
Ararat-vidéki szójárás egyezik meg; az er-
délyi örmény tájnyelv a nyugati, vagyis tör-
ök-örmény (konstantinápolyi) irodalmi nyelv
dialektusai közé tartozik.

Legrégibb örmény nyelvemlékeink, me-
lyeket sem az idő vas foga, sem a lángok
nem emészthettek egészen: nép szája
főnmaradt, ugynevezett „kholtáni népdalok”;
ezek az örmény történelem hős alakjait és
dicso nagyjait éneklék meg, s keletkezési
idejük a Krisztus előtt való V-dik század-
nál beljebb esnek. Első írott örmény iro-
dalmi termékek azonban csak a Kr. utáni
IV-dik században keletkeztek. Az örmény
apc önálló, sajátos és egyszerű jegyeinek

Mesrób örmény püspök által való feltá-
lása után, Kr. u. az V-dik század elején oly
gyors és jelentékeny lendületet vett az ö-
rmény irodalom, hogy a kort méltán neve-
zhetjük „az örmény irodalom aranykora”-nak.
E kor első terméke az örmény biblia, me-
lyet La-Croze francia philosophus úgy nyel-
vezeténél, mint hűségénél fogva „la reine
des toutes les versions”-nak, valamennyi for-
dítás királyi örménynek nevez. Számos klasszikus
tud e kor felmutatni, kik között első helyen
áll Chorsenei Mózes, az örmények „Hero-
dot”-ja, „Nagy-Örményország története” cz.
munkájával, melyet már valamennyi művelt
európai nyelvre lefordítottak; magyar nyelvre
Szongott Kristóf, szarajevári főgymn-
tanár ültette át és adta ki 1892-ben. Emli-
tést érdemelnek még e korból következő
klasszikusaink is, kik többnyire válassos, böl-
cseleti és történeti irányú remekműveket
hagytak hátra: Agathangelos, Klág Zenob,
Nagy szt. Nersesz, Byzanci Faust, Szahág
(Iszák) patriárkha, Golpei Esnig, Gorium,
Elisens, Parbi Lázár . . . A következő szá-
zadokban majd hanyatlani, majd ismét föl-
lendülni látjuk az örmény irodalmat.

Napjainkban, habár mindig tudtak és
tudnak ma is az örmények egyes irodalmi
iskolákat, akadémiákat és más tudományos
társulatokat felmutatni, a bécsi és velencei
mechtárista szerzeteseket illeti meg a leg-
nagyobb elismerés az örmény nyelv és iro-
dalom művelésében tanúsított fáradságtalan
buzgalomukért, ők mentették meg a végeny-
szedtől a nyugat-európai művelt nemzetek
tudósai által is becseseknek és jeleseknek is-
mert régi örmény klasszikusok évszázadokon
át porlepte kézíratait, főképp ők őrizték meg a
klasszikus és társalgási nyelv tisztaságát,
ővek a fődermek, hogy az örmény irodalom
ma második virágzású korát éli.

Az európai tudományos világ csak a
XVI-ik század közepe táján kezdte figyelme-
tét

az örmény nyelv és irodalom felé fordítani,
a mikor is Európa nagyobb városaiiban szép
számmal keletkezett örmény nyomdák nem
megvetendő lendületet adtak az új irányu
mozgalomnak. Neumann K. német szármá-
zásu armenista ide vonatkozólag ezeket írja:
„Feltűnő jelenet volt és nagy életerőre mu-
tatott az az örményekben, hogy midőn Eu-
ropának csak némely népei bírtak kifejlett
irodalommal, akkor Ázsia szívéből került elő
egy nép, mely századok óta fenálló irodalma
számára Európa legfényesebb városaiiban üti
fel könyvnyomó műhelyeit és onnan terjeszti
nemzete között a szellemi életet és művel-
tséget. Mire többekben vágy ébredt ismer-
ni közelebből az örményt, annak nyelvét és
irodalmát.”*)

Főleg a nyugat-európai államok nyelv-
észtései*) kezdtek tanulmányozni és művelni
az örmény nyelvet s irodalmat, úgy, hogy
örmény tárgyú munkákból ma már gazdag
irodalmat teremtetek meg nyelvükön.

Hazánkban azonban eddigelé még el-
enyésző csekély armenistáink*) száma, minek
okát főleg abban kell keresnünk, hogy ma-

*) Az örmény nemzet irodalom történel-
mének kisértete, 186. lapom. (A mechtáristák
művei után írta: Neumann Károly Frigyes.
Magyarra fordította és átdolgozta Ávéd Jakab,
tanárjelölt. Pest, 1869. Nyomatott Bartalis
Imrénél.)

*) Bolognai Bertalan, Rivola Ferencz, Ga-
lanus Kolem-n, Villotte Jakob, Viloffroy Wil-
helm, Lourdet Simon Péter, Akoluth András,
Schröder I. János, Saint Martin, az újabbak
közül: Müller Frigyes, Hübschmann, Lagarde,
Petersmann, Windischmann, Bopp F., Bartho-
lome, Bötticher, Delatre, Gosche, Spiegel, Ellis
Robert, Conipare, Vetter.

*) Magyarul írták és fordítottak, örmény
tárgyú munkákat: Lukács Kristóf, Szongott
Kristóf, Patrubány Lukács, Ávédik Lukács.

Esküszünk! — volt az egyhangú, lelkes viszhang, mire a marostordamegyei tanító-socialismus törz eszméje születése előtt jobb létre szenderült.

Az előző bejelentések során olvastott a vallás és közoktatásügyi miniszter rendele, a mely szerint a tanítótestületi munkásság inzenzivebbé tételére minden egyesület részére évente bizonyos pályatétteleket fog kitűzni, s az abszolút becsül munkák jutalmazására egyenként 50—50 frtot engedélyez: egyúttal elrendeli, hogy a tanítótestületek munkásságáról minden év nov. 1-éig jelentessék hozzája.

A megyei ált. tantestület 50 ft lefizetése mellett belép az országos tanítói bizottságba.

Deák Lajos kir. tanácsos tanfelügyelő most is, mint tanfelügyelője óta minden közgyűlésen, 200 frtos alapítványt jelentett be, a melyet a br. Bánffy János, Endre alapból eszközölt ki öz. br. Bánffy Jánosné szül. báró Wessellény Józefa után, a tantestület alapítókének gyanapítására; ezen 200 frttal ezen alapból a nevezett székra már 2500 frtot szerzett megynék derék tanfelügyelője, Deák Lajos tanfelügyelő ezt is tudomására hozza a közgyűlésnek, miszerint ugyanezen alapból a jelen évben 200 frtot osztott szét a megyei szorgalmas és anyagi gondokkal küzdő tanítók között. Ugy a nemes szívű matronának, mint érdemes tolmácsának — a kir. tanfelügyelőnek — jegyzőkönyvileg fejezte ki halálját és köszönetét a közgyűlés.

A főjegyző jelentésével kapcsolatban a megyei falitérkép elkészítésének eszméje újból felvetett, a mely ügyben a tanfelügyelő és főispán indítványára átír a közgyűlés a vármegyei törvényhatósághoz.

A pályamunkákról szóló bírálatok felolvasása után felbontatták a nyertes munkák jellegű levélkái, a melyek közül az egyik Máthé József, a második Pál György m. v. árbeli közs. tanító nevét zárta magába; az előbbi 3 drb aranyat s az utóbbi 20 frtot nyert.

Ezek után a közgyűlés Kerekes Sámuel polg. isk. tanár, lapszerkesztő és az egyesület volt alelnöke emlékének áldozott, a ki felett Pap Sándor tartott emlékszedet. Az emlékszedet hatására elhatározott, hogy Sámuel síremléke felállításához a tantestület saját pénztárából, a választmány által meghatározandó összeggel fog hozzájárulni.

A pénztárnok, könyvtárnok s a könyvtár és pénztár megvizsgálására kiküldött bizottságok jelentésének tudomásul vétele után Osz János kibéti tanító olvasta fel értekezését az iskolai nevelésről. A mindrégig hazafias szellemről áthatott, komoly és tanulmányos értekezés általános figyelembe és osztatlan tetszésben részesült, úgy hogy az évkönyvben kiadandónak határozott.

Benke Zsigmond m.-bánci tanító, az általa szerkesztett új számoló gépet mutatta be, a mely praktikus kis taneszköz általános feltűnést keltett, úgy, hogy a készletben levő néhány darabot azonnal lefoglalták. Az egész 7 krba kerül, a palatáblára erősíthető az első osztály szántani anyagának folytonos szemléltetésére kiválóan alkalmas. Egy kis reklám és épen oly elterjedt lesz a Benke-féle számológép, mint az Orosz-féle.

Több kisebb jelentőségű ügy letárgyalása után közbeszédekre ültek össze a tanítók, a hol virgoparazás és szónoklás közben késő estig maradtak együtt. Egy pár pillanatra az egyetértést szinte sikerült megzavarnia egyik tosztozó s távolról jött egyetli tagnak, a midőn a folyamatba levő egyesületi törekvést a polgáriszkolai tanároknak, oly indokolt kísérletben huzta elő hajánál fogva, mintha az ezimkorságból indult volna meg, és a néptanítókat táborának kicsinylése lett volna szülőanyja, de hogy véleményével mennyire egyedül állott, legjobban bizonyítja

termékei pedig a magyar nép régebbi, homályborította történetére nem egyszer derítenek fényt.

Voith Antal.

Az atya büne.

— Angol regény. —

Az „Ellenzék” számára fordította: AMICA.

XV.

(Folytatás.)

(47.)

— „Jövedőbeli feleségem! Kötelességemnek tartom, hogy a Pibenben megjelenjek” — hm — nem tanácsolom — kitértem a nyakát! — és mindent elmondjak amit tudok.”

Kétségtelen, hogy Sir Gáspár és Lady French el voltának ragadtatva, ha meg tudták, hogy annak az embernek a leányát fogadták be a házukhoz, a ki French Györgyöt meggyilkolta — Jóságos egék — ez igazán borzasztó volna!

— „De természetesen —” Halló! — Mi az, St. Claire kisasszony, fogalmam sem volt róla, hogy maga itt volt! — és a karján tett könnyű érintésre megfordulva, a Pearl rémült arcával állott szemben.

— Az — az a levél, hallottam a tartalmát, midőn olvastam — líheget Pearl a levélre mutatva. Azt — azt Dartrey Clive irta!

— Igen. Én nem tudom, hogy miért ír nekem; mert én szakítottam vele, mióta a kártyázással felhagytam.

— Igen — helyesen tette. Csitt — ne beszéljen olyan hangosan; — Az a levél az — az atyámról és rólam szól?

Lord Estworth igentőleg intett.

— Akkor tudom a tartalmát. Ő — ő beszél nekem a — a Sir Gáspár testvéréről!

azon körülmény, hogy festett rémképei semmi hatást nem keltettek, a társaság azonnal napirendre tért a fehérasztalhoz amugy sem való téma fölött.

Az osztálysorsjáték huzása.

Budapest, nov. 11.

Az állami osztálysorsjátéknak, mely tudvalevőleg a kis-lutri hamvaiból támadt életre, ma volt a bemutatója a Vigadó kistermében. Ma kezdtek meg ugyanis ott az első osztály huzását az érdeklődő közönség jelenlétében.

A sorsolási-bizottság Lónyay Menyhért elnöke alatt 9 órakor ült össze. A pénzügyminiszterium részéről Miklósy Károly és br. Kemény Elek totóhivatali főnökök ellenőrizték a huzást, melyen az igazgatósági tagokon kívül jelen volt még Weimann Fülöp közjegyző. A rendőrséget Potoczky rendőrfelügyelő képviselte.

Lónyay elnök megnyitotta a sorshuzást, átadta ennek vezetését Miklósy Károlynak, mert Zarka Miklós elnökhelyettes betegsége miatt nem jelenhetett meg. Ezután levették a pecsétet a szerencsekerekekről és megkezdődött a huzás. Egy-egy árvalányka állt a szerencsekerekkel mellett az asztal tetején s gyors egymásutánba huzták ki a számokat, a melyeket a hivatalnokok hangosan fölolvastak. Ma délután fél óráig 1500 nyerőszámnót huztak ki. Holnap folytatják a huzást s szintén 1500 sorjegy számát fogják kihuzni. Ezzel befejeződik az első osztály huzása. A ma kihuzott legnagyobb nyeremény 1000 koronás volt.

A mai huzás eredménye a következő: 1000 koronát nyertek: 40711, 73619, 84411.

500 koronát nyertek: 13242, 61623, 72211, 91330.

300 koronát nyertek: 27213, 51844, 57829, 75218, 80178, 85946.

100 koronát nyertek: 4757 7905 10222 529 20649 33476 50625 52646 66275 69002 622 70071 74991 75415 82427 91396.

40 koronát nyertek: 32 72 150 220 388 435 567 712 752 784 834 1033 082 366 384 457 648 736 986 2039 147 178 232 256 262 586 640 691 733 851 858 933 3416 457 464 713 4315 573 838 865 949 961 974 5157 265 481 568 570 867 923 6381 390 629 666 692 706 931 7064 083 229 795 867 881 8250 756 792 9098 635 811 849 10015 194 375 719 754 805 172 629 11184 573 539 591 859 12177 780 788 180 994 004 811 313 944 13650 482 598 619 506 916 14108 209 241 561 446 164 634 051 890 954 727 15667 067 437 306 577 16271 679 534 398 923 17523 542 993 577 940 999 090 555 746 288 205 865 518 18979 679 933 788 986 171 323 946 057 395 731 975 19449 835 563 894 432 700 757 593 979 697 240 292 20159 762 225 859 059 786 676 056 633 502 742 968 817 945 686 21019 382 252 357 101 22097 622 509 586 696 496 454 649 598 702 511 039 445 952 779 669 318 23923 327 975 756 289 24037 315 356 536 417 607 316 377 416 152 634 239 914 977 831 819 309 25933 750 319 773 964 076 26038 169 848 073 187 921 207 378 617 286 667 311 168 27226 214 412 780 429 142 832 489 036 28706 958 424 585 997 264 031 29224 750 012 532 013 874 977 30941 369 473 699 987 824 250 506 854 31697 547 257 557 540 071 648 692 32444 317 068 498 136 206 638 805 911 503 638 824 724 342 949 256 970 262 33862 459 181 972 831 225 436 438 501 506 940 878 34279 855 059 591 504 507 450 578 35053 972 804 677 231 36170 946 605 798 800 87386 896 921 804 151 597 857 38279 811 005 636 089 783 247 121

39286 121 988 932 028 40562 613 558 894 353 536 132 41034 164 481 305 505 42365 546 842 100 920 249 974 931 615 625 126 845 847 43448 962 815 697 866 304 088 955 600 489 221 44409 586 290 939 698 420 258 954 119 924 828 603 533 640 418 764 659 007 222 45230 822 286 458 525 542 110 046 207 045 090 442 253 946 46950 160 413 389 242 243 47789 367 637 088 516 467 117 840 694 717 48241 756 943 885 078 294 696 176 733 270 622 272 927 486 634 49461 982 063 760 576 226 746 637 468 424 479 50499 813 381 51355 030 673 4990 029 368 398 120 474 994 52205 422 908 492 090 335 946 015 960 409 010 777 348 269 256 049 53655 629 264 209 929 202 381 515 320 471 150 54033 038 390 543 478 597 525 504 230 55457 198 761 635 501 376 246 321 828 56144 048 779 558 834 504 57996 539 867 663 615 797 024 504 674 58702 577 341 952 409 466 916 59500 889 400 372 855 135 554 60637 600 182 543 035 247 338 839 436 589 535 61935 119 100 988 429 683 912 055 397 62796 851 284 081 932 673 63535 521 446 548 123 198 817 578 64078 089 581 566 072 381 124 825 66742 283 562 633 506 482 449 470 692 66893 555 895 005 239 018 812 589 813 270 796 67959 414 469 032 900 515 708 68406 828 953 417 276 567 528 589 509 509 568 204 69646 323 474 843 798 271 70479 987 735 266 657 232 314 839 637 71938 140 000 126 599 306 811 834 72712 603 605 728 375 635 477 091 581 312 73465 871 953 300 009 211 867 630 970 74 326 352 823 883 438 415 189 75403 420 789 323 885 766 606 015 921 559 982 162 014 293 76042 334 647 486 542 124 119 561 897 931 877 296 77938 282 981 995 978 938 78538 747 071 846 626 002 019 526 371 681 749 722 79068 140 206 217 849 239 922 254 80192 521 634 81539 634 064 712 522 136 104 195 482 077 662 043 826 32589 101 645 681 085 145 558 569 544 814 262 83207 433 780 318 479 601 688 553 249 655 776 805 293 616 039 84537 576 536 124 310 443 498 479 247 256 370 205 85744 188 797 383 222 243 845 546 216 484 873 255 86564 894 471 173 633 932 028 784 87836 795 346 862 738 938 954 943 332 690 88444 138 823 776 228 241 899 762 92829 962 048 195 850 592 117 490 704 946 376 945 90436 004 925 106 214 574 997 91804 219 273 647 532 744 960 866 92233 243 251 010 440 604 055 851 732 718 955 833 93030 233 737 182 994 426 833 840 94683 720 276 076 425 005 293 834 95016 770 393 479 157 674 669 740 989 703 166 088 96036 009 421 814 880 919 693 892 409 674 051 024 587 97084 487 780 627 98455 639 915 995 99981 481 766 796 859 986 839 583 793 899 328 781 287 372.

Bilinszky Bánffy.

Bilinszky, Bánffy össze mentek, Ez se enged, az se hagyja! Mindkettő mutogatja most, Hogy milyen nagy a hatalma!

Bilinszky bécsi magasságból, Bősz Bánffy Dezsőt megveti, S Dezső viszont — dehogy h'rtál — Az öklét mutatja neki.

Ám a vége, a vége lesz csak Még a legfurcsább valami, Európa népei ezt Kacagva fogják hallani.

A végén kitarulnak majd Bilinszky Bánffy karjai,

Sir Mayne Esmond feléje ment és kezét nyújtotta.

— Estworth, kérdé hirtelen egy hang mellette, hogy esik az, hogy St. Claire kisasszony Maynet ösméri? Nézd, ő tényleg kezét szorít vele!

— Édes Gáspárom, honnét tudjam én azt, talán ő is, éppen mint én, barátja volt az atyjának? Az öreg St. Claire szerette a társaságot, és én többször találkoztam Mayne-val a házánál.

Sir Gáspár összehuzta a szemöldökét és az ajkára harapott.

— Csudálkozom, hogy egy olyan fickót, a milyen Mayne, bemutatott a leányának! Mondá. Hiszen, mindenki tudja, hogy Mayne egy rossz hírű kártyász, és ráadásul egy iszákos ember! Én soha sem hívtam volna őtet a házamhoz, de Fortesene kért meg, hogy utjok közben egy éjszakára hozhassa ide. És most látni, hogy ők jó ösmerősök! Is, olyan megjegyzéssel Sir Esmondra, a mi bizonynyal nem volt áldás, Sir Gáspár hirtelen elfordult és tovább ment.

Lord Estworth egy hosszú fűtvel adott kifejezést az érzelmeinek.

— Ugy-e, tehát arról fúj a szél? Ki gondolta volna az öreg Gáspárt szerelmeseinek! Ha, ha, ha! — Hogy fogom őtet bosszantani vele, midőn — Oh, elfelejtettem; Garzai nem tud semmit arról a gyil — Igen, Lady French, nagyon szívesen! Én nem bánom, akár kit vezetek az ebédhez, csak Melcombe kisasszonytól kíméljen meg, mert őtet ki-nem állhatom! Ez aztán baj, Vajjon, hogy fog végződni? Megvallom szeretném Gáspárt boldog házias embernek látni; és az a leány pompásan találna hozzá, ha csak...

Hogy Sir Mayne Esmond nem fogja vele a Glen Ailsában levő jelenlétét

Hosszu csókban forrnak össze Bősz diplomatai a jkai.

Mert hiába, mutatni kell, hogy Melyik bátrabb, melyik vitézebb, De a hatalom mindkettőnek Mégis a jobb, az edesebb.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, november 12.

— Emke gyűlés végleges programja. Nov. 13-án: D. u. 6 órakor zárt értekezlet a város háza tanácstermében. Ez értekezleten a közgyűlés tagok jogosultak megjelenni.

Este 9 órakor ismerkedési estély a „Központi szálloda” emeleti éttermében. (Étlap szerint).

Nov. 14-én D. e. 10 órakor közgyűlés a vármegyeház disztermében. A közgyűlésen szólas- és szavazás jogával az örökös tagok képviselői, az alapító és rendes tagok bírnak, a mennyiben esedékes kötelezettségeiknek eleget tettek. — Az igazoló jegyet jelentkezés alapján a központ és a fiók választmányok pénztárosaival állítják ki. Vendégeknek az erkély-ülések tartatnak fenn. Jegyet válthatni a központi irodában.

A közgyűlés tárgysorozata. 1. Elnöki megnyitók. 2. A múlt ülés jegyző könyvének felolvasása. 3. Bizottságok kioldása. 4. Bethlen Gábor gróf emlékezete. Tartja Kun Géza gróf alelnök. 5. Röck Pál emlékezete. Tartja Sándor József t. alelnök-főtákar. 6. Evi jelentés előterjesztése. 7. A számvizsgáló bizottság jelentése. 8. Választások megejtése. 9. Egyesek és fiók választmányok esetleges indítványai, amennyiben az igazgató választmányhoz legalább 8 nappal előbb írásban benyújtattak.

D. u. 2 órakor közeled a „New-York szálloda” földszinti éttermében. Terítékjegyek ára 4 frt. Jegyek válthatók az egyesületi irodában.

Este 7 órakor diszelo adás a Nemzeti színházban. Jegyek a színházi pénztárnál válthatók.

— Emke közgyűlés helye. Az Emke közgyűlést vasárnap d. e. 10 órakor nem a városi vigadóban fogják megtartani, a mint jelezte volt, hanem Kolozsvármegye házában közgyűlési termében. Hölgyek a karsztra jegyeket az Emke irodában nyerhetnek. A gyűlésen a rendet a vármegye ifjabb hivatalnokai kara az egyetemi ifjúsággal egyetértőleg fogja fenntartani.

— Az Emke holnap esti 6 órakor a város ház közgyűlési termében tartandó értekezlet mint értesítünk jelölük az elnöki állásra Béli Ákos alelnököt, az egyik alelnöki állásra pedig Korniss Viktor gr. direktoriumi tagot, Az Emke közgyűlése iránt érdeklődés nyilvánul vídékrol is. Többször köztük Lengyel József dr. bévai polgármester kizárólag e gyűlésre jön be.

— Király alapítvány az Emkében. Ő felsége iránti hódolatból az Emke, a tiz szobor emlékére, törzsvagyonából 50 ezer koronát J. Ferencz József alapítvány címen fog kezelni. Ez iránt ma történelki előterjesztés a választmányban, melyen az alapítvány részletei ügyében tárgyalni fognak.

— Az EMKE 1896—97 évi jelentésében két cikk tűnt fel különösen a közönség körében. Az egyik statisztikai kimutatás arról, hogy az igazgató-választmány üléseit az alapító és választott választmányi tagok közt kik és hányszor látogatták? A másik pedig kimutatás arról, hogy mik voltak a fő-

titkári hivatal személyi kiadásai, az egyesület fennállása óta. Az első cikk ellen kitérő gások merültek föl, mert a statisztikai adatok nincsenek hiven közölve. Némely tagok megjelentési száma kisebb a valónál, egy tag pedig tudja, hogy több gyűlésen megjelent, s a megjelentek sorából mégis teljesen hiány van hagyva. A statisztikai adatok csak úgy érnek valamit, ha megfelelnek a valóságnak. Erre a cikkre tehát nem lehet biztosan építeni. A második cikk érdekesebb azért, mert feltűnteti a titkári hivatal személyi kiadásainak fokozatos emelkedését. Az első kiadás 1036 frt., az 1896. évi kiadás 5224 frt. 11 kr. A 12 évi kiadás összege 47.142 frt. 53 kr.

— A Kolozsvári színtársulat N.-Váradon. Most már bizonyos, hogy a Kolozsvári nemzeti színház társulata három nyarán lesz részül N.-Váradon fog játszani, mert a tegnapi délután N.-Váradon tartott városi közgyűlés Bőlyny Józsefnek, a kolozsvári színház intendánsának szavazta meg az ottani színikört. Ez aztán szép államosítás.

— Küry Klára Kolozsvárt. A színházunk egykori dédelgetett kedvence, az aranyos Klára a tegnapi esti gyorsvonattal érkezett Kolozsvárra.

A pályaudvarhoz sokan kimentek tiszteletül, hogy viszont láthassák a megérkező alkalmával. Ott várakoztak rá többben a nemzeti színház tagjai közül Megyeri igazgatóval. Mi sem feledeztünk meg róla, ott volt a pályaháznál egyik munkatársunk.

Régen vártuk, hogy lejjöjjön körülnézni ismét a kedves művésznő, — de hiába. Így aztán nem csoda, hogy a mikor már jött, ekkor meg a sors várakoztatott meg; mert a gyorsvonat a várva-várt vendéggel egy egész órát késétt.

No de mégis megjött a vonat és tiszteletül örömmel láthatták, hogy az aranyos Klára legjobb kedvében és egészséggben megérkezett régi otthonába édes anyjával együtt.

— Jaj! hát ilyen hideg van Kolozsvárt? kérdezte mihelyt megérkezett. Hideg van igaz, hanem annál melegebb lesz a fogadtatás, annál edesebb a viszontlátás, mikor a rég nem látott kedvence, a legedesebb szubrett először jelenik meg ma este a színpadon, hogy eljátsza előttünk is ezt a csodálatos szerepét: Trilbyt.

— A kolozsvári polgári dalegylet a mint már említettük, holnap, nov. 13-án tartja meg dalestélyét, az iparosok főtéripalotájának helyiségeiben. Az estély műsora a következő: I. Nem nézek én... férfi kar Huber K.-tól. II. Ha a feleske... női kar Gírlingtől. Egy kis balet. Dialog előadja S o m l y a i Anna k. a., és P é t e r Kálmán ur. III. Népdal egyveleg. Éneklő Dávidváth Anna k. a., ezimbalmon kiséri Dávid Ödönne urnó, egyetli tagok. IV. Népdalátíratok... éneklő a női énekkör: Csizhegyi Lujza, Dunki Mari, Dengyel Anna, Hancu Gizella, Horváth Anna, Fehér Mariska, Jördén Ilonka és Emilia, Melieskó Ida, Mészáros Berta, Reich Róza, Somlyai Anna és Julia, Lőrinczi Ersei k. a., Dávid Ödönne urnó, Makó Ilona és Ersai, Serman Eszti és Irma k. a., Torkál Pálné urnó. V. „Gyimesi vadkirályból” népdal átíratok. Férfikar. Az estélyre igen sokan készülnek s így az nagy sikerűnek ígérkezik. A műsor végzetével

Ő magát az este elhanyagolva képzelt; és a gazdag örökösi előtt az ilyen dolog szokatlan volt, és megtorlást kívánt. Mindenki férfi, a ki őtet mellőzte, szenvedni fog eszelelemért, mindenki nő, a ki az elpártoltakkal időzött, keservesen meg fogja azt banni; mert Melcombe Marion egy sérelmet sem felejtett el soha, lett legyen az valódi vagy képzelt, és öröme tőle benne, ha az iránta tanusított legesekélyebb mellőzéseért, alkalma nyílt másokat megszenvedtetni.

Sir Esmondot bléske bámúlással fogadta.

— A St. Claire kisasszony társaságot ily hamar megunt? kérde, tettetett meglepetéssel.

— Oh, nem! volt a nyugodt válasz. De az ember oly ritkán kap alkalmat arra, hogy kegyeddél tette a — tette lehessen, a nélkül, hogy számos udvarlóit köztül valamelyik ne jöjjön közebe, hogy, nagy csudára egyedül látva kegyedet, St. Claire kisasszonynak valamennyi menteséget mondva, szabadságot vonjon magának egy kis beszélgetésre ide jönni. És most az egyszerű, hogy ide jöttem, nem lesz szíves hozzám? kérde, feléje hajolva, és olyan epedő kifejezéssel nézett az arcára, minél tudta, hogy a nőkel szembe, soha sem tévesztette el a hatását.

Most sem veszett az kárba. Melcombe kisasszony irult-pirult, — és végre mosolygott.

— Ah, ez már jobb! A kegyed arca nem volt mogorvaságra teremtve! Mit mond a költő?

„A szépségtől nyert mosoly nélkül, Mi volna a férfi? Világ nap nélkül!” Teh

háromszorosát következ. Az étermet Ács Ferenc jó nevű vendéglője szolgálja ki.

— **Rosz a gáz.** Többfelől panaszzal rosz közérzettségüknek, hogy a gázvállalat rosz minőségű gázt állít elő, úgy hogy a világítás városszerűen igen gyatra. Auer égő nélkül szinte használhatatlan. Különben az utazók káros homálya is a mellett bizonyít, hogy rosz a gáz. Így csak természetesnek találjuk, ha a villanyvilágításnak naponta szaporodnak a hívei.

— **A morium.** Budapesti írják, hogy ottan tegnap az a hír terjedt el a fővárosban, hogy Ivánffy Jenő, a nemzeti színház igazgatója, öngyilkos lett. A hírből csak annyi való, hogy tegnap délen a színház udvarára, a hol színház tagjai a próbák után gyűltek össze, ezzel a rémült kiáltással rohant be egy ijedt képt cselédleány:

— Az istenért, hamar jöjjen az orvos urhoz: megmérgezte magát.

Az orvos természetesen rögtön rohant a művészhöz a Nemzeti színházban, a hol a beteg miben állása rögtön kiderült. Ivánffy néhány nap óta gyöngölkedett és hogy kinyitja a moriumot szedte. Tegnapelőtt délen a rendemnél nagyobb adagot vett be, a morium azután annyira rosszul lett, hogy az állapota még most is nagyon súlyos.

— **Az Egyetemi Kőr ismerkedési estéje.** Kedélyes kis összejövetelt rendezett tegnap az Egyetemi Kőr az új Diákszall vendéglőben. Az egyetemi tanárok közül megjelent dr. Lechner Károly rector, dr. Lindner Gusztáv, a diákszall felügyelő-bizottságnak elnöke, dr. Halász Ignác bölcsészeti-kari dákán, dr. Kálmány Rudolf, dr. Pisztor Mór, dr. Meltz György. A közönség során Lechner rector felvett a diákokhoz építésének a tervét; a terv köztetszéssel találkozott. Reméljük, hogy az Egyetemi Kőr kezébe veszi az ügyet nem hagyja azt elszunnyadni. A jelenlévő tanárok mindenike, a reájk mondott közönségre válaszul intette és buzdította az ifjúságot a jó, szép és nemes eszméket való megismerésre, összetartásra, és kollegiális szeretetre. Ilyen egyszerű, kedélyes estélyek igen alkalmasok arra, hogy az ifjúsági ügyek felé eszmecserét folytasson az egyetemi polgárok, tanárai körében. Jó lesz többször megismételni. A diákszall konyhája nemcsak a tanárnak, hanem tegnapi vendégeinek is nagy elismerését érdemelte ki.

— **New-York kávéházban** tegnap egy szíves volt saját ócska és bálisnelli kávéház egyik munkatársunk újdonság-új kalap-ral ösztövezeteni. A kalap tulajdonosra figyelmeztet az illető urat, szíveskedjek a kalapot visszacsereélni.

— **Kimutatás,** a kolozsvári önkéntes mentő egyesület október havi működéséről. A balesetek száma s ezeknél nyújtott első orvosi segély 97, betegszállítás 24, mozgóról 37, tűzhöz kivonulás 1, összesen 159; ezekből nappalra esett 140, éjjeli időre 19. A balesetek között volt: Hirtelen támadt szélütés és megbetegedések 28, még pedig általános rosszullét 10, ájulás 5, görcsök 4, mérgezés 3, heveny alkoholizmus 2, gutaütés 2, véletlen mérgezés 2. Sebészes és sérülés 67, és még csonttörés 5, rándulás 1, égési seb 2, szívtörésként seb 32, vágott seb 13, szírt seb 1, harapási seb 2, zúzódás 6, idegen test elhelyezkedése 5. Öngyilkosság 1 (önlövés) és 1 hirtelen szűlé. Az egyesület a rendőrség által 17, intézők és egyesületek által 42, magánorvosok által 97 esetben lett igénybe véve. A betegszállítás közül 8 előleges megkeresés nélkül, a többi 16 pedig az első orvosi segéllyel kapcsolatosan történt. A betegek közül 12 a Karolina, 1 a veres kereszt kórházba, 2 szülő intézetbe, 9 pedig magánorvosra lett szállítva. Az összes működésből a város belterületére 3 esett, 1 pedig a vidékre. Az egyesület fennállása óta volt a balesetek száma s az ezeknél nyújtott első orvosi segély 5053, betegszállítás 1196, mozgóról 2106, tűzhöz kivonulás 59, fertőzteletés 198. Összesen 8612.

— **Az ütözemle** a hadseregbeli legényekkel f. h. 11. 12. és 13. napjai a cs. és kir. 1. sz. hadkiegészítési kerületi parancsnokság iródiájában; a honvédségbeli tartalékos legényekkel pedig f. h. 25-én a m. kir. 21. honvédségkiegészítő parancsnokság iródiájában foglaltatnak.

Felhívjuk az illetők figyelmét, hogy az önkéntesekre pontosan jelenjenek meg.

— **Hadkötelesek összeírása** most eszterházi katonai gőzszállálynak, november havában mindenik állítás kötelesek jelenkezni kell. Azért felhívjuk az 1877-76 és 75. években született ifjakat, hogy ebbeli kötelezettségüknek feleljenek meg, mivel a mulasztás 100 forint terjedhet büntetéssel foglalkoztatni.

— **Gyászír.** Kocsis Simon Kolozsvárt meghalt.

— **Gyászír.** Nagy Sándor marosvásárhelyi gyógyszerész Árpád nevű, 10 hónapos fiát, mint lapunknak jelentik, e hó 10-én elhunyt.

— **Szenzációs váltohamisítás.** Jászberényből írják: Városunk közönségét egy szenzációs váltohamisítás foglalkoztatja, melyet állítólag egy idevaló előkelő családból származó földbirtokos követett el. A múlt évben ugyanis az összes helybeli pénz intézményeknél olyan váltók jáltak le, a melyeken az előadók az említett földbirtokos szerepelt. Az előadók a több ezer forint értékű váltókat nem váltotta be és a kezesek aláírásokat hamisítottak nyilvánították. A károsult intézmények követeléseiket egyelőre a váltóbírósga fel terjesztették s most ennek a feladatára lesz az aláírások hitelességét megállapítani. Eddig még bünygi feljelentést nem tettek, a

hamisított aláírásokat egy szomszéd megye alispánjaé, továbbá két gyvődé, több földbirtokosoké és kereskedőé. A gyanúsított földbirtokos a napokban elutazott városunkból és állítólag Budapestre várja ügye elintézését.

— **Véres bucsu.** Esztergom-Bajnáról írja tudósítónk: Véres bucsuja volt a hónap 7-ikén Sárísp községnek. A korcsmában mulatozó legények összeverekedtek egymás közt, majd a csendőrök — a kik szintén részegesek voltak — beleértették magukat a verekedésbe, úgy hogy a véres bucsu több halottja és sebesülte van. A nagy korcsmában történt, este kilenc óra tájban, hogy a mulatozó legények összeszólalkoztak. A szóváltásból verekedés támadt, amelyre hamarosan beleszóltak a csendőrpuskák is. Amikor a hajnai csendőrök a verekedés színhelyére értek, a nép már annyira fel volt bűszülve, hogy az egyik csendőrnél kezéből ki akarta csavarni a fegyvert. Az őrsvezető ekkor a tömeg közé lött. A gyilkos golyó keresztül furta a tüdőjét egy fiatal házias embernek, aki rögtön meghalt. Három más legény a szuronyok aldozatává lett; közülük Varga Vendel a helyszínén meghalt. A felbűszült tömeget, vért látván, határtalan düh szálta meg, reá rohantok a csendőrökre, beszorította őket a községházába és nagyok üldöklés támadhatott volna, ha Sramek József plébános a Dogosi Árpád jegyző le nem oszlatják a népet. A csendőrök mind részegesek voltak és nem jártak el korrektül, amit a vizsgálat is igazolni fog. A községház őrási az igazgatóság. A vizsgálat megindítására már megérkezett a csendőrhadbíró és a királyi járásbíró.

— **Elpusztult hegyaljai szőlőoltványok.** Az aradi hegyalján a szőlőbirtokosok között általános a panasz, hogy az idén a szőlőoltványok nem sikerültek. Volt répa példa, hogy 20,000 darab elültetett fásoltványból csupán 1000 darab maradt meg és a többi mind elpusztult. A telepi tőkék egyrésze a roszidőjárásnak tulajdonítja ezt, de mások, a beavatottabbak, az oltványok rosszaságának, mivel ma már az élelmes üzletemberek ezzel is spekulálnak.

— **Találós mese.** Izetlen és szagtalan, Aranyárga színe van, Olajserű a leve, Zoltán féle a neve, Kápa minden gyógyszerárban, Két korona az ára; Ha okos vagy, szép baba, Találd ki, hogy micsoda nevelés. — Bpest, N.-Körönd utca 23.

Kaphatók: dr. Heitz és Burger, Tanács József gyógyszerárakban.

— **Egyleti élet.** Helyreigazítás. Ifj. Ferencz Józsefnek f. h. 14-én „sub auspiciis regis” leendő doktorrá avatása alkalmából az egyetemi ifjúság által a Központi Szálloda emeleti termében tartandó díszebéd nem 2 órakor hanem egykor veszi kezdetét, melyre jegyek az Egyetemi körbe válthatók. A rendezőség.

— **Meghívó.** A kolozsvári m. kir. Ferencz-József tudomány-egyetemi joghallgatók segélyező-egyletének választmánya f. h. 15-én (hétfőn) d. u. 6 órakor a jogi kar II. számú tantermében gyűlést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívotnak. Tárgysorozat: 1. Jegyzőkönyv felolvasása. 2. Ruhasegély kiosztása. 3. Indítványok. Kolozsvárt 1897. nov. 12. Persina Viktor e. i. elnök.

— **MUVÉSZET.** Színházi hírek. Kúry Klára édes anyjával tegnap este a gyorsvonattal Kolozsvárra érkezett. A vasuti indóháznál Megyeri igazgató, a nemzeti színház tagjai közül többen és a művésznő számos tisztelője fogadták, az aranyos Klárikát. A művésznő már ma délután részt vett a Trilby próbáján s a kik látták ezt a próbát, azt mondják, nagy meglepetés vár ma este a közönségre.

Kék asszony. — Varney bájos operettjének főszerepét Therését játsza holnap a művésznő. Ebben a szerepben a rendes betét számain kívül elénekli a híres Lárilettó dalt, melylyel rendkívüli hatást szokott előidézni.

Sárga csikó-ban Erzsikét fogja vasárnap játszani, bucsufelleptélt a vendégművésznő. Ezt a szerepét itt tanulta s itt játszotta először Klárika, s ép ezért most is nagy szeretettel s ambícióval készül vasárnapi fölleptésre.

Vasárnap délután Beóthy Laci kedvelt énekes bohózatát — 3 Kázmért — adják S. Áldor Juliskával, Turcsányi Olgvával a fő női szerepekben.

— **Szerkesztőségi üzenet.** Tordainak. Az Emke közgyűlése vasárnap lesz. Részt vehet benne minden örökös, alapító, rendes és pártoló tag, ha tagsági díjjal nincs hátralékban. Az elnökségre Béli Ákos gróf főispán lett kandidálva s körülbelül egyhangulag fog megválasztatni.

Közönség köréből.*

Nyilatkozat.

Hidutca 14. sz. a. levő házam földszintén levő bolt helyiséget a m. évben ki vette Goldstein és Ascher Nagyszében ide telepedett ruha kereskedő özég 6 évre, évi 1500 ft bérért. Üzlete sehogy se ment. E miatt menekülni akart a 6 éves bolt bérlettől.

E törekvését egy véletlen elősegítette. Ugyanis a bolt felett a ház emeletén épített fürdő szoba víz vezetők csővének nyílását a szerelők a berendezés alkalmával nyitva felejtették. A víz kiomlott s eláztatta 1 m. szélességben, 2 m. hosszúságban a tráverszek közé rakott boltzatot. A nedvesség áthatott s a bolt menyetező nyirkossá lett.

Ezt a körülményt felhasználva, a bérlet özég bezárt ajtók és ablakok mellett üntöztette a padimentumot, mi által a bolt helyiségben felszállt párázat nem találván rést, a falakra csapódott, azok vakolatát átnedvesítette és penészedni kezdtek a boltban az áruk is. Ez előmunkálatok után a bérlet a hatóságnál panaszt tett, hogy a helyiség nyirkos stb.

A hatóság részéről Bartha János főorvos kiszállt s a jegyzőkönyv szerint a falakat nem találta nyirkosnak.

Kevés idő múlva a bérlet ismét panaszkodott, akkor a főorvos ismét kiszállt, korábban adott véleményét saját maga által felülvizsgálta.

A falakról vakolatot szedett le, ezeket lombikokban hevítette és így 110 c. fok mellett „kisült”, hogy a falak csakugyan „nyirkosak”. A főorvos ur e tény alapján az én káromra a boltból a bérlet kitélepitett.

Nagyobb gúnyjára ennek a dolognak a kívánsága szerint kimenekült bérlet méteres plakátot hirdetett, hogy ő hatósági kitélepités folytán kénytelen üzletét áthelyezni.

Át is helyezte egy szomszéd boltba, azonban onnan két hét múlva szép lassan kihurcolkodott és a városról zajtalanul Nagyszébenbe vissza vonult.

Ez a plakát a hatóságot is érintette, azért, úgy tudom, Tussay Gábor kapitány ur annak az utcán való hordását hivatalból betiltotta, talán még büntetést is fizetett a kitélepitett özég.

E kitélepités miatt én elvesztettem az 1500 ftos 6 évre kötött szerződést.

Károsodtam több havi bolt bérlet veszteség czímen 500 fttal. Egy kőzfalat lebontatott a kitélepitett bérlet, ennek anyagát elhordatta s a falat a kitélepités után nem állította vissza. Ennek értéke 400 ft. Egy díszes nagy kályhát lebontatott, kidobott, vissza nem állította, ennek ára 70 ft. — A kitélepités miatt engemet a bérlet perel 3750 rrig. Ez összeg együtt 4720 ftot tesz ki.

Ez összegnek egy részével már károsodtam, a 3750 ft. összeg iránti perben már kétszer kellett a nagyszéni kir. járásbírósgá székelyre költséges utazást tennem. Még kiúdjá mennyi költséget, mennyi fáradságot, mennyi kellemetlenséget fog okozni nekem ez a csunya per, melyet ha igazságszerint megnyerek is, a veszteség még is csak én leszek, mert kellemetlenségeim, fáradságom díja nem térül meg.

Mikor a kitélepitési határozat hozott, elfogultan egyetemi tanárok, orvosok, mérnökök, építésszek a közéletben irányadó polgártársaim úgy nyilatkoztak, hogy a főorvos urnak egy ügyben kétszer kiszállni, önön magát mintegy felülvizsgálni, nem volt szabályszerű eljárás. A határozatra az mondatott, hogy nem a kitélepitést kellett volna kimondani, hanem kötelezni kellett volna engem, mint háztuljdonost, hogy a menyézetre ömlött vizet koks kemencékkel 14 nap alatt szárítsam ki s a bolt levegőjét ez által tegyem szárazzá. Mer, hogy a penészedést nem a falak nedves volta okozta, azt tanárok, orvosok és mérnökök írásban adott véleménynyel is megerősítették.

A mint a bérlet kiköltözött, kiszárittatam a menyézetet, s nem is kellett 14 nap, mert 3 nap múlva már száraz volt a bolt fala, levegője. Meggyőződök arról polgártársaim, mert naphosszat nyitva tartottam a boltajtókat s reggeltől estig valóságos bucsujárások tartottak arra felé.

Am de mindez már nem mentett meg a kártól és kellemetlenségtől. Szorongatott helyzetemben, isen és hatóságtól elhagyatva, a közvéleményhez fordultam, s az „Ellenzék”-ben panaszoltam el megkorsosítottáomat. Közreadtam az egyetemi tanárok, orvosok, mérnökök, építésszek mellett szólott írásbeli nyilatkozatait is. Cikkekemre a főorvos ur felett. Feleletében gyonyolta tiszteletreméltó kollégáit, a miért nem voltak vele egy véleményen. A főorvos ur eme feleletére választ adtam. E válaszban bíráltam a főorvos ur tudományát s úgy véltem, jogom van hozzá, mert hisz ez nem csak a főorvos urnak kerülhetett sokba, de nekem is, mint a fentebbi öszegből látható, ezerekre menő olyan kárt okozott, a mi a többi szakértő orvosok, mérnökök stb. közreadott véleménye következtéből elhárítható lett volna.

Ez események után a főorvos ur fordított egyet a dologon és a mint a kitűzött tárgyalási végzésből látom, sajtpórt indított ellenem, becsületsértés és rágalmazás czímen. Bármint dűljön is el ez a per, polgártársaim, a t. esküdt urak ítéletét tisztelettel fogom fogadni, mert az sem anyagilag, sem más tekintetben annyira sújtó nem lehet, a mennyi kárt, zaklatást és keserűséget a fő-

*) E rovat alatti közleményekért a felelőség a beküldőt illeti. Szerk.

orvos ur véleménye következtében addig szenvedtem.

Ennek előre becsátása mellett azonban tartozom annak előzetes kijelentésével, hogy én a főorvos ur személyét feltétlenül becsületeseznek tartom és így rágalmazni eszem ágában sem volt, sem becsületében megsérteni.

Törekvésem, mint fentebb eláadtam, csak az volt, hogy szorongatott helyzetemet a közönség előtt feltárljam. Ma belátom, hogy hosszú és unalmas cikkekben tettem, mit a közönség nagy része tán el sem olvasott, de hát nekem nem mesterségem az írás.

Ez uttal azt is kijelentem, hogy a főorvos ur részéről meghatalmazott nagyságos kir. ügyész ur által incriminált passzásokkal sem gyanusítani, sem sérteni, sem rágalmazni nem kívántam.

Rucska Lajos, Kolozsvár város törvényhatósági biz. tagja.

Gyanus fiatalember.

Főhívom az „Ellenzék” t. olvasóinak, valamint a helybeli rendőrségnek figyelmét, egy igen gyanus kifejezésű fiatal emberre, a ki tegnap este azzal állított be hozzám, hogy őt a nagy utcai községi elemi iskolai igazgató ur utasította lakására. A teljesen ép fiatal ur, a ki valószínűleg mesterember volt, azt állítva, hogy őt a Karolina-kórház küldte fel Bécsbe, uti költségeinek fedezésére, illetőleg kiegészítésére szükséges bizonyos öszegget követelt tőlem, a mit kénytelen voltam neki megadni; de ezzel nem elégedett meg, hanem még ruhámentűt is kért. Kezében egy csomag volt s azzal futva jött lakásomra; ugy ezen körülmény, de különösen viselkedése arra enged következtetni, hogy azt a csomagot nem tisztességes uton szerezte, emellett lakásomra menekülni kényis erült.

Nagy-utca 25. sz.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

Poszler Gyuláné.

befolyásolás nem történt, hanem, hogy a rendjel adományozás tisztán Károly király spontán elhatározásából történt.

A gyulai mandátum.

B.-Gyula, nov. 12.

Minnden körben meg vannak győződve hogy Bartha Miklós, bárkivel szemben győzni fog. Beszéltem kormánypárti választókkal, a kik pártjokban is ismerik a hangu atot segyezog azt mondják, hogy Bartha Miklós megválasztása ellen most mit sem lehet tenni.

De azért erős kisérletek folynak, hogy kormánypárti, esetleg mérsékeltbb ellenzé- kivel kibuktassák. Napirenden vannak a je- löl érkeztetlek jelölés nélkül. A főispán a fővárosban járt a jelöltért és bizonynyal — egyéhezt is. Minden nap újabb jelölt, Nap- nap mellett emlegeték fölvalta.

1. Helyjelöltek: Bodoky Zoltán dr. főjegyző, báó dr. Drechsel Gyula, Gyula- város rendőrfőkapitánya, Oláh György tiszti főügyész, Dombó Lajos református lelkész.

2. Országos kapacitások: Széchenyi Imre gróf, Szapáry Gyula gróf.

Legutóbban emlegeték Szapáry Gyulát, az exminiszterelnököt, de a ki igen népsze- rűtlen egész Békésben. Ő volt az, a ki min- iszterelnök korában a szocialista zendölö- sek után az országgházban azt a megjegyzést tette: „Békés megye az ország legkorumpál- tabb vármegyéje.” Nyilatkozta államfértini „bölcasségeknek” legvadabb s legfelületesebb állítása volt. Auguszti istállója nem itt van. Az ő antipathikus személyét nagyobb és gya- koribb „hozományok”-nak kellene pótolni, szóval az aprópenz forgalom helyett raktári készletekre volna szükség az alkotmányos költ- ségek tekintetében.

Summa summárum: a kormánypárt- nak jelöltje nincs, most már, csak hogy Bartha meg ne legyen és Bánffynek kedvére tegyenek, megbékülének nemzetipárti jelöltel is a szelidebbjéből.

A központi választmány ma vette a képviselőházi elnök rendelkezését a választás kitűzésére, de csak a jövő hét elején ül össze a határidő megállapítására. Két szavazó kül- döttség lesz s meg lesz a választás még e hónapban 25—30-ika között.

Bánffy Bécsben.

Budapest, nov. 12.

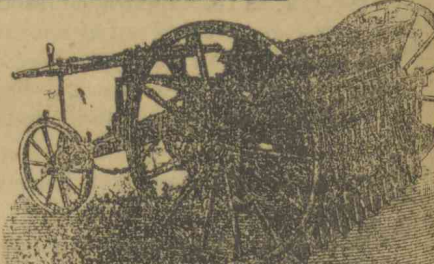

Az erdélyi részek legnagyobb gazdasági gépraktára

Hirschfeld Károly

vas- és szerszám kereskedőnél

== Kolozsvárt, a vashíd előtt. ==

HOFHERR és SCHRANTZ gazdasági gépgyárának képviselősege és bizományi raktára.

Nagy raktár: Répa- és szezakavágók, kukoriczamorzsolók, Rosták, Pernolendt és Mayer rendszerű Trieurók, darálók, eséplő-gépek, széna- és takarmány-gyűjtők, acél-rajel, két- és három barázdáló, úgy „Perge“-ekékben, hajlékony- és láncz-boronákban stb. stb., úgy mindennemű gazdasági gépekben és eszközökben olcsó árak mellett.

Allandó gépkiallítás. — Előnyös fizetési feltételek.

Nagy raktár mindennemű vasárak, szerszámok és építkezési anyagokban, továbbá angol gép és varró-szárjak, gumitömlők, lemezek és zsinorokban, úgy a géphez tartozó technikai cikkekben.

483.533

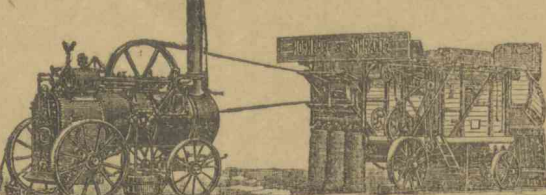

Hódmezővásárhelyi Tetőcserép raktár nagyban és kicsinyben minden versenyt kizáró árakon.

Terjedelmes képes árjegyzékek és leírások ingyen és bérmentve.

Megrendelések és megkeresések

HIRSCHFELD KÁROLY

gépraktárához

Kolozsvárra intézendők.

